

หัวข้อ : การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมศักยภาพเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้กิจกรรมตามแนวคิดวอลดอร์ฟของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

ชื่อผู้ประเมิน : สุวรรณ บัวพันธ์

ปีที่ศึกษา : 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ และ 2) พัฒนารูปแบบการส่งเสริมศักยภาพเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้กิจกรรมตามแนวคิดวอลดอร์ฟของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) วิจัยดำเนินการวิจัยมี 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้ปฏิบัติงาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 111 คน ได้แก่ 1) ผู้ปกครองเด็ก จำนวน 45 คน 2) ครู จำนวน 64 คน และ 3) ผู้บริหาร จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมศักยภาพเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้กิจกรรมตามแนวคิดวอลดอร์ฟของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้ปฏิบัติงาน ผู้ที่เกี่ยวข้อง และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 156 คน ได้แก่ (1) ครู จำนวน 64 คน (2) ผู้ปกครองเด็ก จำนวน 45 คน (3) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 45 คน และ (4) ผู้บริหาร จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบตรวจสอบรูปแบบ แบบประเมินความสามารถ แบบบันทึกผลการพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นรายบุคคลและแบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัญหาในการส่งเสริมศักยภาพเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.30$, $\sigma = 0.51$) สรุปประเด็นปัญหาคือ 1) ความรู้ ความเข้าใจในการส่งเสริมศักยภาพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 2) การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กแต่ละบุคคล 3) การให้บริการที่เหมาะสมและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และ 4) การประเมินผลความก้าวหน้าและสรุปรายงานผลการพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล สภาพความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมศักยภาพเด็กที่มีความบกพร่องทาง

สติปัญญาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.47$) สรุปประเด็นความต้องการในการพัฒนา คือ 1) พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการส่งเสริมศักยภาพของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 2) จัดสื่อ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเน้นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมจากครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง 4) ประเมินผลความก้าวหน้า ทบทวน แก้ไขกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของเด็กแต่ละบุคคล และ 5) นิเทศ ติดตาม สรุปและรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2) รูปแบบและคู่มือการส่งเสริมศักยภาพเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้กิจกรรมตามแนวคิดวอลดอร์ฟของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีส่วนประกอบ 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความสำคัญและความเป็นมา วัตถุประสงค์ หลักการและแนวคิดของรูปแบบ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบ มี 2 องค์ประกอบ คือ (1) องค์ประกอบหลัก ขั้นตอน TAPIR ได้แก่ (1.1) การพัฒนาบุคลากร (Training) (1.2) การจัดการสภาพแวดล้อม (Arrange the Environment) (1.3) การลงมือปฏิบัติ (Practice) (1.4) การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา (Improve) และ (1.5) การสรุปและรายงานผล (Report) (2) องค์ประกอบสนับสนุน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (2.1) สภาพแวดล้อม (2.2) สื่อการเรียนรู้ (2.3) กิจกรรมการเรียนรู้ (2.4) บทบาทผู้เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดกิจกรรมและการประเมินผล และ ส่วนที่ 4 ตัวชี้วัดความสำเร็จ และมีผลการตรวจสอบรูปแบบและคู่มือ มีค่าเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52$, $\sigma = 0.45$) หลังทดลองใช้กิจกรรมตามแนวคิดวอลดอร์ฟของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ส่งผลให้เด็กทุกคนมีพัฒนาการทักษะพื้นฐานทั้ง 6 ทักษะสูงขึ้น และกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้กิจกรรมตามแนวคิดวอลดอร์ฟของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มากที่สุด ได้แก่ 1) กิจกรรมพื้นฐาน คือ การเล่นสร้างสรรค์/เล่นอิสระ 2) กิจกรรมกิจวัตรประจำวัน คือ การรับประทานอาหารว่าง 3) กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมวันพุธ : งานฝีมือ 4) กิจกรรมในหนึ่งเดือน คือ กิจกรรมหลัก 5) กิจกรรมในรอบปี คือ กิจกรรมตามเทศกาล ประเพณี วัฒนธรรม และความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองเด็กที่มีต่อรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยใช้กิจกรรมตามแนวคิดวอลดอร์ฟของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.48$)